

Metin Türleri

Metinler yazarın amacına göre üç gruba ayrılır: **olay yazıları**, **düşünce yazıları** ve **bildirme yazıları**. Önce grubu, sonra türü bul.

1 Üç Ana Grup

- Olay yazıları bir olay anlatır.
- Düşünce yazıları yazarın görüşünü aktarır.
- Bildirme yazıları gerçek bilgi verir.
- Grubu yazarın amacı belirler.

2 Olay Yazıları (Öyküleyici)

- Masal: olağanüstü, yer ve zaman belirsiz.
- Fabl: hayvan kahramanlar, sonunda ders.
- Efsane: bir yerin kökenini açıklar.
- Destan: milletin önemli olayları.
- Hikâye tek olay; roman çok olay işler.

3 Düşünce Yazıları (Öğretici)

- Makale: kanıtlı ve nesnel görüş.
- Fıkra: gazetede kısa kişisel görüş.
- Deneme: içten, kanıtlama kaygısı yok.
- Sohbet: okurla konuşur gibi yazılır.
- Eleştiri eseri değerlendirir; röportaj görüşmeye dayanır.

4 Bildirme Yazıları (Bilgi Verici)

- Haber: ne, nerede, ne zaman, kim?
- Biyografiyi başkası, otobiyografiyi kişi yazar.
- Anı: sonradan hatırlanarak yazılır.
- Günlük: gün gün, tarih atılarak yazılır.
- Gezi yazısı ve mektup da bu gruptadır.

5 Tür Bulma Karar Şeması

- 1. Olay mı anlatılıyor? → Olay yazısı
- 2. Görüş mü savunuluyor? → Düşünce yazısı
- 3. Gerçek bilgi mi veriliyor? → Bildirme yazısı
- Sonra grup içindeki ipucunu ara.

Sık Karıştırılan Türler

Türler	Birinci tür	İkinci tür
Masal – Efsane	Uydurmadır, yer belirsiz	Kökeni açıklar, gerçek sayılır
Fabl – Masal	Kısa, hayvan kahraman, ders	Uzun, olağanüstü varlıklar
Fıkra – Makale	Kişisel görüş, kanıtsız	Nesnel, kanıtlı
Anı – Günlük	Sonradan hatırlanır	Gün gün, tarihli
Biyografi – Otobiyografi	Başkası yazar	Kişi kendisi yazar

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Metin Türleri: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1 • MASAL

"Bir varmış bir yokmuş, dağların ardında konuşan bir ağaç varmış." Parça hangi türdendir?

- 1 Olay anlatılıyor: olay yazısı.
- 2 Konuşan ağaç olağanüstü bir ögedir.
- 3 Tekerlemeye başlıyor, yer ve zaman belirsiz.

Cevap: Masal

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2 • MAKALE

"Okulumuzdaki ankete göre kahvaltı yapan öğrenciler derse daha iyi odaklanıyor. Kahvaltı ihmal edilmemeli." Tür nedir?

- 1 Görüş savunuluyor: düşünce yazısı.
- 2 Görüş anket verisiyle destekleniyor.
- 3 Dil nesnel ve kanıtlayıcı.

Cevap: Makale

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3 • ANI

"Yıllar önce ilk bisikletimi aldığım günü hiç unutmam." Parça hangi türdendir?

- 1 Yazarın gerçek yaşantısı: bildirme yazısı.
- 2 "Yıllar önce" sonradan hatırlamayı gösterir.
- 3 Tarihli, günü gününe kayıt yok.

Cevap: Anı

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4 • HABER YAZISI

"Dün saat 10.00'da okulumuzda bilim şenliği yapıldı. Şenliğe 300 öğrenci katıldı." Tür nedir?

- 1 Gerçek bilgi veriliyor: bildirme yazısı.
- 2 Ne, nerede, ne zaman sorularına cevap var.
- 3 Dil nesnel, yorum yok.

Cevap: Haber yazısı

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5 • FABL

"Tavşan yolda uyurken kaplumbağa yarışı kazandı. Azimle çalışan hedefine ulaşır." Tür nedir?

- 1 Olay anlatılıyor: olay yazısı.
- 2 Kahramanlar hayvan.
- 3 Sonda açık bir ders veriliyor.

Cevap: Fabl

MİNİ TEST

Metin Türleri: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. Yeri ve zamanı belirsiz, olağanüstü olaylar anlatan tür hangisidir?

- A) Efsane B) Masal
C) Anı D) Makale

2. Bir yerin nasıl oluştuğunu anlatan ve gerçek olduğuna inanılan tür hangisidir?

- A) Efsane B) Fabl
C) Deneme D) Günlük

3. Çok sayıda kişi ve olayı geniş bir zaman içinde işleyen tür hangisidir?

- A) Hikâye B) Fabl
C) Masal D) Roman

4. Bir görüşü kanıt ve verilerle savunan nesnel yazı hangisidir?

- A) Fıkra B) Sohbet
C) Makale D) Anı

5. Gazetede güncel bir konudaki kısa kişisel görüşü anlatan tür hangisidir?

- A) Fıkra B) Biyografi
C) Destan D) Roman

6. Yazarın okurla konuşuyormuş gibi samimi yazdığı tür hangisidir?

- A) Eleştiri B) Sohbet
C) Haber yazısı D) Efsane

7. Bir filmi güçlü ve zayıf yönleriyle değerlendiren yazı hangisidir?

- A) Mektup B) Masal
C) Günlük D) Eleştiri

8. Kişinin kendi hayatını kendisinin anlattığı tür hangisidir?

- A) Biyografi B) Otobiyografi
C) Makale D) Fabl

9. Günü gününe, tarih atılarak yazılan tür hangisidir?

- A) Anı B) Gezi yazısı
C) Günlük D) Deneme

10. Aşağıdakilerden hangisi bildirme yazısı değildir?

- A) Deneme B) Haber yazısı
C) Mektup D) Anı

Cevap anahtarı

1. B · Belirsiz yer-zaman ve olağanüstülük masalın özelliğidir.
3. D · Roman olayları dallandırarak geniş biçimde anlatır.
5. A · Gazete fıkrası kısa ve kişisel bir köşe yazısıdır.
7. D · Eleştiri bir eseri artı ve eksileriyle değerlendirir.
9. C · Günlük olayların hemen ardından tarihli yazılır.

2. A · Efsane bir yerin ya da olayın kökenini açıklar.
4. C · Makale kanıta dayanır ve nesneldir.
6. B · Sohbette yazar okurla karşılıklı konuşur gibi yazar.
8. B · Biyografiyi başkası yazar; kişi kendisi yazarsa otobiyografidir.
10. A · Deneme bir düşünce yazısıdır.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/8-sinif-turkce-metin-turleri-konu-anlatimi